



Newsletter prawny:

Uchylanie się od wykonania środka kompensacyjnego jako nowy czyn zabroniony

Wprowadzenie do ustawy karnej nowego przestępstwa - uchylania się od wykonania środka kompensacyjnego oraz jego *ratio legis*



Na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2022 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022 poz. 2600) z dniem 01 października 2023 roku do Kodeksu karnego (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553 ze zm.) wprowadzony został nowy czyn zabroniony, zgodnie z którym uchylanie się od orzeczonego od wykonania orzeczonego przez sąd na rzecz pokrzywdzonego lub osoby dla niego najbliższej, za przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo nawiązki, jest karane karą pozbawienia wolności w wymiarze od 3 miesięcy do 5 lat (art. 244c § 1 k.k.). Nowa regulacja ma zastosowanie także do obowiązków naprawienia szkody i zadośćuczynienia bądź nawiązki orzeczonych przed dniem 01 października 2023 roku, jeżeli sprawca uchyla się od ich realizacji także po tej dacie.



Jak wynika z uzasadnienia wprowadzonej nowelizacji, przyczyną uznania działania osoby, która uchyła się od wykonania orzeczonego wobec niej środka kompensacyjnego w związku z popełnieniem czynu zabronionego, jest w pierwszej kolejności ochrona prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Ustawodawca stanął bowiem na stanowisku, że orzeczone przez sąd wobec sprawcy czynu zabronionego ściganego z oskarżenia publicznego środki kompensacyjny stanowi środek karny, a zatem element sankcji karnej orzekanej wobec sprawcy czynu zabronionego w ramach dolegliwości w związku z jego popełnieniem. Z uwagi na powyższe, niewykonanie takiego środka przez sprawcę prowadziłoby do fikcji wymiaru sprawiedliwości oraz swoistego poczucia bezkarności sprawcy. W dalszej kolejności, zamiarem ustawodawcy było oddanie sprawiedliwości pokrzywdzonemu przestępstwem bądź osobom jemu najbliższym poprzez rzeczywistą realizację orzeczonego środka kompensacyjnego wyrażającą się w zapłacie odszkodowania, zadośćuczynienia lub nawiązki, a przez to zabezpieczenie realizacji interesów majątkowych pokrzywdzonego.

Kiedy mamy do czynienia z przestępstwem zakwalifikowanym w art. 244c § 1 k.k.

Przestępstwo uchylenia się od wykonania środka kompensacyjnego może popełnić każda osoba, wobec której został wydany prawomocny wyrok sądu karnego, na mocy którego orzeczono wobec tej osoby obowiązek zapłaty na rzecz pokrzywdzonego lub osoby dla niego najbliższej odszkodowania lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo obowiązek zapłaty nawiązki. Środek kompensacyjny musi być orzeczony przez sąd w związku z popełnieniem przez sprawcę przestępstwa ściganego z

oskarżenia publicznego. Z literalnego brzmienia wskazanego przepisu wynika, że wyłączone nie popełnia przestępstwa osoba, wobec której sąd orzekł w wyroku karnym środek kompensacyjny za przestępstwo wnioskowe oraz prywatnoskargowe.



Wnioskowy tryb ścigania przestępstwa

Przestępstwo zakwalifikowane w art. 244c § 1 k.k. jest jedynym z nielicznych przestępstw skodyfikowanych w kodeksie karnym, które jest ścigane na wniosek pokrzywdzonego. Stanowi o tym bezpośrednio dyspozycja art. 244c § 3 k.k. W praktyce oznacza to, że do wszczęcia postępowania karnego przez organy wymiaru sprawiedliwości konieczny jest wniosek pokrzywdzonego. Wniosek pokrzywdzonego może mieć dowolną formę. Pokrzywdzony ma możliwość złożenia takiego wniosku do właściwej miejscowo prokuratury rejonowej w formie pisemnej bądź ustnie do protokołu. Istotny jest fakt, że po złożeniu przez pokrzywdzonego takiego wniosku, postępowanie karne w dalszej części toczy się z urzędu.

Sankcja karna za popełnienie przestępstwa

Sprawca czynu zabronionego zakwalifikowanego w art. 244c § 1 k.k. podlega karze pozbawienia wolności w wymiarze od 3 miesięcy do lat 5, co stanowi dosyć surowe zagrożenie, w szczególności, kiedy sprawca w czasie popełnienia przestępstwa był już wcześniej skazany na karę pozbawienia wolności. W takim przypadku, sprawca czynu nie będzie miał możliwości skorzystania z dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia wykonania kary. Powyższe powodować będzie konieczność orzeczenia przez sąd bezwzględnej kary pozbawienia wolności. Jednakże, sprawca może uwolnić się od odpowiedzialności karnej za popełnienie wskazanego czynu zabronionego. Art. 244c § 2 k.k. stanowi, że karze opisanej powyżej nie będzie podlegał sprawca, który wykonał w całości orzeczony wobec niego środek kompensacyjny nie później niż przed upływem 30 dni od dnia pierwszego przesłuchania w charakterze podejrzanego.



Ocena wprowadzenia nowej regulacji prawnej z punktu widzenia pozycji pokrzywdzonego

Do dnia 01 października 2023 roku pokrzywdzony miał ograniczone możliwości uzyskania od sprawcy przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego orzeczonego na jego rzecz przez sąd w wyroku karnym odszkodowania lub zadośćuczynienia. Po uprawomocnieniu się wyroku karnego pokrzywdzony mógł jedynie wystosować do skazanego wezwanie do zapłaty, a następnie skierować do komornika sądowego wnioski o wszczęcie egzekucji z majątku sprawcy. Jednakże, w przypadku, w którym sprawca czynu zabronionego nie posiadał żadnego majątku, z którego pokrzywdzony mógłby się zaspokoić, egzekucja okazywała się bezskuteczna, a postępowanie egzekucyjne podlegało w takim

przypadku umorzeniu. Poprzez wprowadzenie nowelizacji, pokrzywdzony zyskał nowe uprawnienie. Niezależnie od możliwości dochodzenia swoich roszczeń na drodze postępowania egzekucyjnego, ma on także możliwość skierowania do organów wymiaru sprawiedliwości zawiadomienia o popełnieniu na jego szkodę przestępstwa z art. 244c k.k. i złożenia wniosku o ściganie sprawcy tego czynu zabronionego. W ten sposób sprawca czynu, który uchyla się od wykonania orzeczonego środka kompensacyjnego naraża się na ponowne skazanie go wyrokiem karnym na sankcję karną, a w przypadku poprzedniego skazania na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania – na odwieszenie uprzednio zawieszony kary.



Jednakże sprawca czynu nie poniesie kary, jeżeli wykona on w całości orzeczony wobec niego środek kompensacyjny nie później niż przed upływem 30 dni od dnia pierwszego przesłuchania go w charakterze podejrzanego. Powyższe okoliczności mogą stanowić poważny środek motywacyjny do realizacji środków kompensacyjnych przez sprawców przestępstw. Z uwagi na powyższe, opisaną nowelizację należy ocenić jako poprawiającą pozycję pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, a przez to z całą pewnością pozytywną.

SKORZYSTAJ Z BEZPŁATNYCH PORAD

[ZAPISZ SIĘ!](#)

Potrzebujesz pomocy prawnej?

Skorzystaj z darmowych porad w punktach na terenie całej Polski!

Z nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego skorzystać może:

- każda osoba fizyczna, która potwierdzi stosownym, pisemnym oświadczeniem, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej (do pobrania i podpisania w punkcie),
- osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, niezatrudniające innych osób w ciągu ostatniego roku, co należy potwierdzić dodatkowym oświadczeniem.

Każda osoba, która chce skorzystać z porady, powinna wcześniej umówić się na wybrany dzień i godzinę wizyty w konkretnym punkcie.

Rejestracji można dokonać:

- **telefonicznie** pod numerem wskazanym na stronie internetowej starostwa lub urzędu miasta na prawach powiatu,
- **on-line:** za pośrednictwem strony www.zapisy-np.ms.gov.pl

Podczas rejestracji nie trzeba podawać żadnych swoich danych osobowych, ani informować o sprawie, w której potrzebujemy pomocy lub konsultacji.

[Zapisz się na bezpłatną poradę](#)

Więcej informacji



Dowiedz się więcej!

Zapraszamy na naszą stronę, gdzie znajdziesz inne ciekawe artykuły prawne, darmowe materiały edukacyjne, a także dowiesz się więcej o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i mediacji.

pomocprawna.sc.org.pl

Mamy nadzieję, że spodobał Ci się nasz newsletter :)
Kolejny artykuł już w przyszłym miesiącu! Do zobaczenia :)

Pozdrawiamy,

Stowarzyszenie SURSUM CORDA (łac. „w górę serca”)

ul. Lwowska 11 | 33-300 Nowy Sącz

tel. **18 44 11 994** (pon. - pt. 8.00-16.00)

www.pomocprawna.sc.org.pl

moje 1,5% wspiera Sursum Corda

KRS 00000 20382

Połączmy się! :)

Jesteśmy na [Facebooku](#), [Instagramie](#) i [Tiktoku](#)